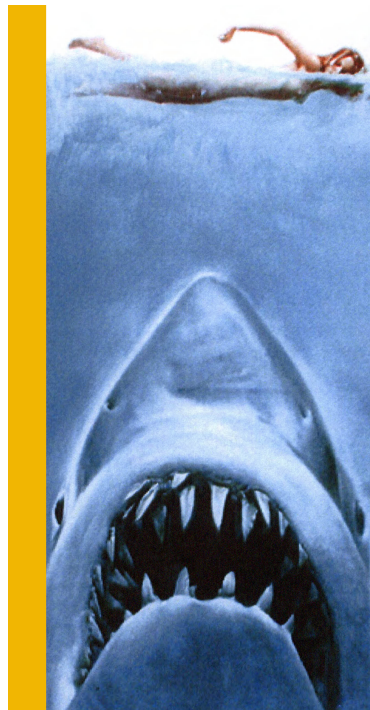

Bijlage bij het hoorcollege *Filmmuziek*

FILMMUZIEK

EEN HOORCOLLEGE OVER
DE GESCHIEDENIS VAN
FILMMUZIEK, VAN DE
BEGINJAREN TOT NU

door Leo Samama

Inhoudsopgave

[Over Leo Samama](#)

[Over SG Leiden](#)

College 1. De theoretische grondslagen van de filmmuziek

[H1. Inleiding op de filmmuziek](#)

[H2. De relatie tussen beeld en muziek](#)

[H3. Het effect van muziek op wat we zien](#)

College 2. De zwijgende film en de eerste *talkies*

[H4. Het begin van de zwijgende films met livemuziek](#)

[H5. De zwijgende films met concertmuziek](#)

[H6. De eerste *talkie* uit 1927](#)

College 3. De ontwikkelingen in de jaren dertig

[H7. Een korte recapitulatie](#)

[H8. De eerste gefilmde musicals](#)

[H9. Expats in de Verenigde Staten](#)

[H10. Filmmuziek in de Sovjet-Unie](#)

College 4. De opkomst van de geluidsfilm na WOII

[H11. De ontwikkeling van de geluidsfilms in Italië en Duitsland](#)

[H12. De verschillende soorten geluidsfilms in Frankrijk](#)

[College 5. Filmmuziek van de grote blockbusters](#)

[H13. Enkele blockbusters zoals *Doctor Zhivago*, *James Bond* en *Jaws*](#)

[H14. Japanse filmmuziek](#)

[H15. *2001: A Space Odyssey*](#)

[College 6. Nieuwe en oude trends in de filmmuziek van de 20 en 21^e eeuw](#)

[H16. De jaren zeventig en daarna](#)

[H17. Nieuwe stijlen en nieuwe coryfeeën na 2000](#)

[H18. Nederlandse filmmuziek](#)

[Enkele citaten](#)

[Geciteerde muziekfragmenten](#)

[Aanbevolen literatuur](#)

[Colofon](#)

Leo Samama

Leo Samama was als docent verbonden aan de conservatoria van Utrecht, Maastricht en Tilburg en aan de Rijksuniversiteit Utrecht, en schreef voor De Volkskrant, NRC/Handelsblad, de Haagse Post en Luster. Van 1991 was hij twee jaar gedelegeerd artistiek verantwoordelijke (namens het bestuur) bij het Koninklijk Concertgebouworkest, tot 2003 artistiek coördinator van het Residentie Orkest en van 2003 tot 2010 directeur van het Nederlands Kamerkoor.

Samama heeft in tal van besturen zitting genomen, en diverse 'podia' (mede)opgericht, zoals de Nederlandse Strijkkwartet Academie en het internationale platform voor professionele kamerkeren TENSO.

Als auteur schreef hij onder meer *Alphons Diepenbrock, componist van het vocale* (Amsterdam, AUP 2012) en *Nederlandse muziek in de 20ste eeuw* (Amsterdam, AUP 2006), *De zin van muziek* (Amsterdam, AUP 2014), *Het soloconcert* (AUP 2015) en *Het strijkkwartet* (AUP 2018). In 2023 verscheen van hem de Engelstalige uitgave *Alphons Diepenbrock. The Life, Times and Music of a Dutch Romantic Composer* (London, Toccata Press, 2023)

De compositorische werkzaamheden van Leo Samama hebben sinds zijn eerste officiële opus in 1974/75 tot uitvoeringen in binnen- en buitenland, tal van plaat- en cd-producties en een groot aantal opdrachten geleid. Voor zijn verdiensten voor het Nederlandse muzikaleven is Leo Samama in juni 2010 benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau.

Bij Home Academy verschenen van hem diverse hoorcolleges: zowel over grote componisten zoals Mozart, Debussy en Wagner als ook meer thematische colleges, zoals over muziekgeschiedenis, het begrijpen van muzikale composities, over renaissancemuziek, opera en het lied. Kijk voor de volledige lijst op [de website van Home Academy](#).

Studium Generale Universiteit Leiden

Deze uitgave is tot stand gekomen in samenwerking met Studium Generale Universiteit Leiden. Studium Generale Universiteit Leiden organiseert lezingen voor studenten en andere belangstellenden van binnen en buiten de universiteit die over de grenzen van hun vakgebied heen willen kijken.

Voor meer informatie, kijk op: <http://www.studiumgenerale.leidenuniv.nl>

Synopsis van het hoorcollege *Filmmuziek*

College 1. De theoretische grondslagen van de filmmuziek

H1. Inleiding op de filmmuziek

Aan de hand van vijf muziekvoorbeelden wordt een idee verschaft over de rol van muziek in een film. In feite al vanaf de eerste films in de jaren negentig van de 19e eeuw. Tot in de jaren twintig van de vorige eeuw was het enige geluid bij de film het ratelen van de afdrijving van de projector en de muziek die voornamelijk ter plekke door één of meer musici werd uitgevoerd. Rond de Eerste wereldoorlog werd deze muziek steeds vaker speciaal voor een film geschreven. Daarmee werd de band tussen beeld en klank een feit.

H2. De relatie tussen beeld en muziek

In het eerste college wordt vooral de theorie rond filmmuziek aan de orde gesteld. Hoe werkt filmmuziek en waartoe dient filmmuziek? Daarnaast kijken we naar de relatie tussen beeld en muziek, en in hoeverre het van belang is dat muziek specifiek voor een bepaalde film geschreven wordt. Tevens wordt het verschil tussen diëgetische en non- of extradiëgetische muziek aan de orde gesteld.

H3. Het effect van muziek op wat we zien

Wat is het effect van muziek op wat we zien, hoe we kijken, hoe we wat we zien interpreteren door wat we horen, en dergelijke. Aan de hand van enkele muziekvoorbeelden wordt besproken hoe sterk muziek het beeld, en dan met name de interpretatie van het beeld, kan beïnvloeden. Tevens komt een aantal iconische muziekwerken aan de orde die verbonden zijn aan het beeld van 'de held'. En daarin de rol die de muziek van met name Richard Wagner tot in de meest recente filmmuziek speelt.

College 2. De zwijgende film en de eerste *talkies*

H4. Het begin van de zwijgende films met livemuziek

Vanaf het begin van de ontwikkeling van de film met bewegende beelden, werd deze al snel begeleid door muziek. Niet in de laatste plaats omdat het publiek de stilte van de beelden op de locatie waar deze voor het eerst vertoond werden, niet kon waarderen. Het vari  t  theater waar toentertijd de meeste films werden vertoond, vereiste nu eenmaal een gevoel van vertier. De meeste films werden van muziek voorzien door een pianist (niet zelden improviserend op de beelden) of een klein orkest (met gecomponeerde muziek). Het gesproken woord werd tussen de scenes op het doek geprojecteerd.

H5. De zwijgende films met concertmuziek

In de Eerste wereldoorlog was men al in staat films te produceren met een tijdsduur tot drie uur! De muziek daarvoor bestond uit een mengsel van originele muziek en bijeengezochte reeds bestaande muziek. Kort na de oorlog werden ook in theater- en concertzalen films vertoond, meestal met eigentijdse (bestaande of speciaal gecomponeerde) concertmuziek ter begeleiding. Maar geluid en beeld konden nog steeds niet samen op een drager worden gezet.

L'assassinat du Duc de Guise, 1908

H6. De eerste *talkie* uit 1927

In de jaren twintig ontstonden de eerste *talkies*. Men kon acteurs horen spreken, hetgeen een aanpassing vergde bij de keuze van acteurs, zodat hun stemgeluid paste bij het karakter of de uitstraling die de regisseur voor ogen had. Bij het gesproken woord moesten beeld en geluid ook lipsync worden gemaakt. Ook kon er toen gezongen worden op het doek, en was de weg vrij voor de muziekfilms en weinig later gefilmde musicals.

College 3. De ontwikkelingen in de jaren dertig

H7. Een korte recapitulatie

Een korte samenvatting van de twee voorgaande colleges.

H8. De eerste gefilmde musicals

De grootste successen in de late jaren twintig en vooral de jaren dertig, tijdens de grote economische crisis, waren de musicals, zowel op de podia als nog veel meer op het doek. Bovendien waren de hoge kosten van het inschakelen van orkesten bij de vertoning van films niet meer nodig. Daardoor boekten de studio's met name in Hollywood enorme winsten. Nog steeds zijn de eerste kaskrakers van toen een begrip, zoals *The Wizard of Oz*.

The Wizard of Oz

H9. Expats in de Verenigde Staten

In de jaren dertig ontvluchtte vele kunstenaars vanwege het opkomende fascisme Europa en vestigde zich in de Verenigde Staten, en dan met name in Hollywood, waar ruimschoots em-plooi was door de booming business van de filmindustrie. Erich Korngold, Bernard Herrmann, Max Steiner en Miklos Rozsa gaven al spoedig de toon aan en beïnvloedden ook de Ameri-kaanse componisten met hun grootse, romantische partituren. Avonturenfilms, thrillers en horror waren bijzonder populair.

H10. Filmmuziek in de Sovjet-Unie

Ook in de Sovjet-Unie bloeide sinds de late jaren dertig de filmindustrie, waarvoor bekende componisten als Sergej Prokofjev, Aram Chatsatoerjan en Dmitri Sjostakovitsj muziek compo-neerden. Veel Sovjet-films dienden overigens in eerste instantie het communistische propa-ganda-apparaat.

College 4. De opkomst van de geluidsfilm na WOII

H11. De ontwikkeling van de geluidsfilms in Italië en Duitsland

Na de oorlog probeerde men alom de draden weer op te pakken van wat voor de oorlog ontwikkeld was. Duitsland, Frankrijk, Italië, Engeland, Nederland, de Scandinavische landen: alle hadden zij een eigen filmindustrie. Menige film in deze naoorlogse jaren is een afrekening met de oorlog. Toch ontwikkelde zich ook al spoedig nieuwe stromingen, zoals in Frankrijk de *nouvelle vague* en de *film noir*, in Italië het *nuovo realismo* en de *Spaghetti-Western*, in Duitsland allereerst de zogenaamde *Trümmerfilme* (verwijzend naar de verwoeste steden), en daarnaast evenals in veel andere Europese landen ook in West-Duitsland een nieuw realisme en tegelijkertijd een nieuwe hang naar romantiek.

Once upon a Time in the West

H12. De verschillende soorten geluidsfilms in Frankrijk

Ook de Franse film onderging in de jaren vijftig en zestig een aanzienlijke verandering. Weg van de roaring twenties en de wat sombere jaren dertig van voor de oorlog naar een sterkere oriëntatie op de verwerking van die oorlog en tevens een reactie op de eigentijdse politieke ontwikkelingen. Dit overigens niet alleen in Frankrijk. Immers voor wie dacht dat na de oorlog de wereld zou veranderen, was teleurgesteld door de terugkeer van de vooroorlogse behoudendheid. Zo kunnen we de zogenaamde *Nouvelle Vague* als een de Franse variant van de *Neue Deutsche Welle* beschouwen.

Mon oncle

College 5. Filmmuziek van de grote blockbusters

H13. Enkele blockbusters zoals *Doctor Zhivago*, *James Bond* en *Jaws*

Het vijfde college is grotendeels gewijd aan de grote blockbusters, zoals die over *James Bond*, of *Jaws* en *Doctor Zhivago*. Telkens wordt gekeken hoe de muziek die daarvoor gecomponeerd werd, extra betekenis aan de films kon verschaffen, en soms zelfs enkel als muziek in ons geheugen de film weet op te roepen.

Doctor Zhivago (1965)

H14. Japanse filmmuziek

Niet alleen in de Verenigde Staten of Europa, maar in Japan ontstond in de decennia na de oorlog een boeiende filmindustrie. Aanvankelijk deels door de Amerikaanse inmenging met de Japanse cultuur, maar vanaf de jaren zestig steeds meer zelfstandig. Een avantgarde componist als Toru Takemitsu speelde daarin een wezenlijke rol.

H15. *2001: A Space Odyssey*

Tenslotte nog even terug naar *2001: A Space Odyssey* voor een vergelijking tussen de muziek die Alex North voor deze film geschreven had, maar die Stanley Kubrick uiteindelijk niet heeft gebruikt ten gunste van zijn eigen platenkast.

2001: A space Odyssey (1968)

College 6. Nieuwe en oude trends in de filmmuziek van de 20 en 21^e eeuw

H16. De jaren zeventig en daarna

Nieuwe en oude trends in de filmmuziek betreffen ten eerste de opkomst van de *minimal music* of repetitieve muziek, de neoromantiek in het kielzog van de grote partituren van John Williams en de vermenging en/of beïnvloeding vanuit de niet-Westerse muziek (Japan, China, Afrikaanse landen en dergelijke). Ook in enkele grote animatiefilms lopen muzikale culturen door elkaar en vullen elkaar aan. Intussen vervolgde John Williams zijn weg met blockbusters, zoals de *Star Wars*-films en *E.T.*

H17. Nieuwe stijlen en nieuwe coryfeeën na 2000

Een belangrijke componist van repetitieve muziek is al vroeg Philip Glass. Maar na 2000 traden ook nieuwe coryfeeën als Hans Zimmer en Max Richter voor het voetlicht. Ook zij gebruikten een mengsel van repetitieve, neobarokke, romantische, elektronische en aan de popmuziek ontleende technieken en stijl. In China trad Tan Dun op de voorgrond. Hij bracht traditionele Chinese muziek en westerse stijlen en technieken bij een, zoals – hoewel nog iets moderner van klank – ook Takemitsu had gedaan in de jaren zestig.

H18. Nederlandse filmmuziek

Het laatste hoofdstuk is gewijd aan de Nederlandse filmmuziek, en dan daarvan slechts twee voorbeelden van de vele die er zijn. De films van Bert Haanstra vroegen geen grootse zwiepende muziek, die van Paul Verhoeven daarentegen wel. Jan Mul en later ook Vincent van Warmerdam zaten aan de ene kant van het spectrum en Rogier van Otterloo aan de andere, met name met *Soldaat van Oranje*.

Enkele citaten

* Theodor Adorno en Hanns Eisler in *Composing for the Films*, 1944/47

"Hollywood, 1943: Alfred Hitchcocks nieuwe film *Lifeboat* is in productie in de 20th Century Fox studio's. De componist ontdekt op een dag dat de regisseur heeft besloten geen muziek in de film te gebruiken. De componist is verbaasd, plotseling onzeker en een beetje boos en vraagt waarom hij van gedachten is veranderd. "Nou," kreeg hij te horen, "Hitchcock vindt dat aangezien de hele actie van de film zich afspeelt in een reddingsboot op de open oceaan, waar zou de muziek dan vandaan moeten komen?" De componist zuchtte, haalde zijn schouders op, gaf een wereldvermoeide glimlach en antwoordde: "Vraag Mr Hitchcock om uit te leggen waar de camera vandaan komt, en ik zal hem vertellen waar de muziek vandaan komt."

En:

"De populaire boodschappen die door deze industrie worden overgebracht, moeten niet worden opgevat als een kunst die oorspronkelijk door de massa's is gecreëerd. Zo'n kunst bestaat niet meer of bestaat nog niet. Zelfs de overblijfselen van spontane volkskunst zijn in de geïndustrialiseerde landen uitgestorven. [...] In dit vergevorderde industriële tijdperk zijn de massa's gedwongen om ontspanning en rust te zoeken, om de arbeidskracht te herstellen die in het vervreemde proces van arbeid is verbruikt; [...]"

En:

"De kinderachtige hulpmiddelen van onmiddellijke visuele rechtvaardiging voor muziek, en het verwante gebruik van muziek om te illustreren wat er al op het scherm gebeurt, zoals in de muzikale imitatie van een storm; het gebruik van niet-authentieke "lokale" muziek voor films met exotische settings; en stockmuziek die van bekende fragmenten uit concertzaalmuziek "trade-marks" maakt, soms zelfs door de resulterende clichématige associaties te baseren op titels in plaats van op de muziek zelf (bijvoorbeeld een nachtsceïne begeleid door de "Mondschein Sonate" van Beethoven).

[...] Componeren voor een film wordt simpelweg het selecteren van een muzikaal apparaat dat zal resulteren in een specifiek publiekseffect dat al is aangegeven in de dramatische scène. Zo wordt een compositie op een reeds bestaande categorisering van muzikale middelen als publiekseffecten gebaseerd, wat zich op zijn beurt weer leent voor de regulering van de muzikale productie in categorieën die gebruikelijk zijn in Hollywood-studio's."

"In de rationalisering van de muziekproductie in de studio's is de dominante tendens dat componisten de rol aannemen van ingehuurde werknemers die specialisten zijn in het selecteren van de juiste hulpmiddelen uit de voorraad muzikale effecten. Het publiek zal de individuele muzikale elementen automatisch lezen als onmiddellijke "betekenissen", ongeacht hun precieze positie binnen de film. Methoden van industriële organisatie en productie zorgen zo voor een valse maar automatische identiteit van muziek en beeld."

*** Twee teksten uit *Composing for the Cinema* van Ennio Morricone [EM] en Sergio Miceli [SM]. Dit boek bestaat uit colleges die beide auteurs in een dialoog met elkaar hebben gegeven.**

The Mission

EM: Laten we het eens hebben over de finale van *The Mission*. In deze film had ik een probleem dat pas beetje bij beetje duidelijk werd en dat noch door de regisseur, noch door de producent was voorzien. De film speelt zich af in een katholieke missiepost in Zuid-Amerika, in de eerste helft van de achttiende eeuw. De priesters geven de inheemse bevolking muzikles en brengen hen bij wat er in die tijd in Europa gebruikelijk was. Bovendien speelt de jezuïet die de missie leidt hobo. Er is een liturgische context die aanwezig moet zijn, een die verbonden is met de westerse traditie, en in dit geval specifiek met de traditie van de sacrale muziek. (Ik heb je al verteld over het gebruik dat ik maakte van het 'Palestrina-achtige' koraal). Vervolgens moest je, passend bij de plek, rekening houden met de muziek van de Indianen, een etnische muziek.

Ik wilde deze drie ideeën met elkaar vermengen, en dat heb ik in de hele film gedaan, meestal in paren: hobo en muziek van de indianen, muziek van de indianen en liturgisch koor. Pas in de finale heb ik alle drie de componenten met elkaar vermengd, met het idee om de gemeenschap van de priesters met de indianen te interpreteren. (Ik had dat vanaf het begin gepland, dus het ging me zonder moeite af). De technische uitdaging van de muziek is vergelijkbaar met de uitdaging die aanwezig is in de verbondenheid tussen hen. Het bereiken van dit resultaat was voor mij een grote bron van voldoening, omdat het moeilijk was om een manier te vinden waarop de autonomie van de drie componenten behouden bleef en ze toch met elkaar konden worden vermengd.

Once upon a time in the West

EM: We hebben het gehad over de reductie van het materiaal, en in die zin zijn er nog enkele voorbeelden te noemen. Maar ik wil even terugkomen op de mondharmonica van *Once upon a Time in the West* die we eerder hebben gehoord. Hoe is dit thema ontstaan? Waarom de keuze voor de mondharmonica? Ik moest het wel gebruiken, want de mondharmonica stond in het script. Ik moest uitgaan van een bepaald moment in de film, halverwege, waar er een flashback is naar een jongeman die gedwongen wordt zijn broer (die een touw om zijn nek heeft) op zijn schouders te dragen. Natuurlijk wil de jongeman voorkomen dat zijn broer wordt opgehangen, maar de beul steekt op een gegeven moment een mondharmonica in zijn mond. De jongeman wordt gedwongen om in te ademen, en zo ontstond het thema (in feite zeiden wij, Sergio Leone [de regisseur] en ik, tegen de mondharmonicaspeler dat hij piepend in het instrument moest blazen, en Sergio wurgde hem bijna om het gewenste resultaat te krijgen). Het thema is dus ontstaan uit de noodzaak van de film en heeft in eerste instantie een realistisch karakter.

Als we de hoofdrolspeler (Bronson) voor het eerst de mondharmonica horen spelen, heeft hij nog geen naam. Hij is 'de man met de mondharmonica'. We hebben de flashback nog niet gezien, waarin de muziek op een intern niveau speelt. Beetje bij beetje verandert dat realistische kenmerk in de loop van de film in een symbolisch kenmerk van dramatische kracht, van wraak, vooral nadat we de relatie hebben ontdekt die bestaat tussen dit ietwat mysterieuze personage en de scène van de ophanging. Daar zien we hem weer, zoals hij vele jaren geleden was. Op dat moment is het duidelijk dat het geluid van de mondharmonica dat we buiten beeld horen, tot een verbindend niveau behoort. Zoals professor Miceli ons heeft geleerd, is het op dat moment alsof we luisteren naar zijn obsessie met wraak. Of is het een extern niveau?

SM: In dit geval hangt het af van de instrumentale behandeling. We begrijpen dat we te maken hebben met scènes waarin het personage niet speelt. Als de mondharmonica alleen is of minimale instrumentale ondersteuning heeft, behoort ze tot het gemedieerde of verbindende niveau. Als ze zich daarentegen met het hele orkest presenteert, misschien door middel van een geleidelijke overgang, op het hoogtepunt van de toename van orkestinstrumenten, is het een extern niveau. De voorgaande implicaties maken het tot een verrijkt, allesomvattend extern niveau, omdat het de andere twee niveaus in zich bevat. Het interessantere aspect (ik heb eerder andere voorbeelden van overgangen tussen niveaus aangestipt) blijft echter het feit dat de mechanismen van flashback en flash forward ervoor zorgen dat de muzikale componenten een primaire dramaturgische rol aannemen, waarin de toeschouwer – zelfs onbewust – kan ‘nadenken’ over hoeveel hij eerder heeft gezien en gehoord.

Geciteerde muziekfragmenten

Een aanzienlijk aantal muziekvoorbeelden zijn direct geripped van de originele films, en als zodanig ook in onderstaande lijst vermeld.

College 1

Richard Strauss – *Also sprach Zarathustra*

Wiener Philharmoniker, Herbert von Karajan, CD: Alexandre Bak

Bernard Herrmann – *Psycho*

Originele filmmuziek, National Philharmonic Orchestra, o.l.v. de componist, JB Productions

Nino Rota – *La dolce vita*

Originele filmmuziek, Studio Orchestra o.l.v. Franco Ferrara, RCA

John Williams – *Schindler's List*

Itzhak Perlman, Boston Symphony Orchestra o.l.v. de componist, Geffen Records

Michael Nyman – *The disposition of the Linen*

Michael Nyman Band o.l.v. de componist, EMI

Soundscape van *The Birds van Hitchcock*.

Soundtrack van de originele film

Vangelis - *Chariots of fire*

Kort fragment uit de soundtrack

John Powell – *How to train your dragon*

Kort fragment uit de soundtrack

György Ligeti – *Atmosphères*

SWF Symfonieorkest o.l.v. Hans Rosbaud, EMG-Col Legno

Erich Korngold – *The Sea Hawk*

Moscow Philharmonic Orchestra o.l.v. William Stromberg, Naxos

Erich Korngold – *Kings Row*

Warner Brother Studio Orchestra o.l.v. de componist?, CSC Records

Alfred Newman – *How the West was won*

Originele filmmuziek, Stagedoor Records-MGM

Gustav Holst – *The Planets, Mars*

Berliner Philharmoniker o.l.v. Herbert von Karajan, DG

John Williams – *Star Wars*

London Symphony Orchestra o.l.v. de componist, Lucas Film

Richard Wagner – *Der fliegende Holländer*

Chicago Symphony Orchestra o.l.v. Georg Solti, Decca
Richard Wagner – *Lohengrin* voorspel tot de derde akte
Berliner Philharmoniker o.l.v. Herbert von Karajan, DG
Clous van Mechelen - *Vakmanschap is meesterschap* (Grolsch)
Originele reclamemuziek, div. musici, CNR Music

College 2

Silent Film Stinger

Hollywood Trailer Music Orchestra, Megratix Music

The great Train Heist

Hollywood Trailer Music Orchestra, Megratix Music

Storm

Hollywood Trailer Music Orchestra, Megratix Music

Camille Saint-Saëns – *L'assassinat du Duc de Guise*

Les Siècles o.l.v. François-Xavier Roth, harmonia mundi

André Wormser, - *L'enfant prodigue*

Juan Carlos Garvayo, piano, opname youtube

Claude Debussy – *L'enfant prodigue*

Marco Rapetti, Massimiliano Damerini, piano, Brilliant Classics

Jospeh Carl Breil – *The Birth of a Nation*

New Zealand Symphony Orchestra o.l.v. Clyde Allen, BSX Records

Joseph Carl Breil – *Intolerance, Het gebed van de Farizeeër*

Soundtrack van de film door het University Symphony Orchestra o.l.v. Carl Davis, die de partituur gerestaureerd heeft

Arthur Honegger – *Napoleon*

Slowaaks Radiosymfonieorkest o.l.v. Adriano

Erik Satie – *Entr'acte (Relache), Ouverture*

Orchestre du Capitol de Toulouse o.l.v. Michel Plasson, Warner Classics

Al Jolson – *Dirty Hands*

Uitgave: N2K Publishing

Al Jolson – *Sonny Boy*

Uitgave: Prestige Elite

Ralph Erwin – *Ich küsse ihre Hand, Madame*

Richard Tauber, Künstlerorchester Dajos Béla, Duo-Phon

Arthur Freed, Nacio Herb Brown – *The Broadway Melody*

Originele filmmuziek, met Charles King

College 3

Harry Warren – *42nd Street*, gelijknamige song

42nd Street Ensemble, BMG

Jerome Kern – *Showboat, All of a sudden*

Originele filmmuziek, met Kathryn Grayson, Music Square

Harold Arlen – *The Wizard of Oz, Over the Rainbow*

Originele filmmuziek, met Judy Garland en Bert Lahr, MGM Studio Orchestra, Warner Recordings

Leonard Bernstein – *On the Town, Times Square 1944*

New York Philharmonic o.l.v. Leonard Bernstein, Sony BMG

Max Steiner – *King Kong, Main Title*

Originele filmmuziek, met National Philharmonic Orchestra, BSX Records

Franz Waxman – *The Bride of Frankenstein, The Creation of the Female*
 National Philharmonic Orchestra o.l.v. Charles Gerhardt, Sony

Erich Korngold – *Captain Blood, Main Title*
 Brandenburg Philharmonic Orchestra o.l.v. Richard Kaufman, Marco-Polo

Erich Korngold – *The Adventures of Robin Hood, March of the Merry Men*
 London Cinema Symphony Orchestra o.l.v. Charles Gerhardt, Reader's Digest Music

Max Steiner – *Gone with the wind, Apotheosis*
 National Philharmonic Orchestra o.l.v. Charles Gerhardt, BMG

Max Steiner – *Casablanca, Play it Sam*
 Originele filmmuziek, Classic Soundtracks

Dmitri Sjostakovitsj – *Het nieuwe Babylon*
 Basel Sinfonietta o.l.v. Mark Fitz-Gerald, Naxos

Dmitri Sjostakovitsj – *The great Citizen, Treurmars*
 Koninklijk Concertgebouworkest o.l.v. Riccardo Chailly, Decca

Sergej Prokofjev – *Alexander Nevsky, Russia under the Mongolian Yoke*
 Saint Louis Symphony Orchestra o.l.v. Leonard Slatkin, Vox Box

College 4

Anton Karas – *Muziek voor The Third Man*
 Anton Karas, zither, Jasmine Records

Nino Rota – *La Strada, Tema en Zampanò*
 Orchestra Sinfonica Romana o.l.v. Franco Ferrara, RDM Edition

Ennio Morricone – *Once upon a time in the West*
 Unione Musicisti di Roma Symphony Orchestra o.l.v. Ennio Morricone RCA

Hans Werner Henze – *Der junge Törless*
 Collegium Musicum Zürich o.l.v. Paul Sacher, DG

Alain Romans/François Barcellini – *Mon oncle*
 Originele filmmuziek, Classical Pages

Georges Delerue/Giovanni Fusco – *Hiroshima mon amour*
 Disques cinémusique

Georges Delerue – *Tirez sur le pianiste*
 Cinematica

Michel Legrand – *Les parapluies de Cherbourg*
 Originele filmmuziek met Christiane Legrand, Danielle Licari en Georges Blanes, Decca

College 5

John Barry – *James Bond, Dr No, thema*
 London Music Works, Decca

Henry Mancini – *The Pink Panther, thema*
 Studio-orkest o.l.v. Henry Mancini, RCA Records

John Williams – *Jaws, Main title*
 Studio-orkest o.l.v. John Williams, Decca

Bernard Herrmann – *Taxi Driver, Theme*
 Arista Records

Nino Rota – *Otto e mezzo, Main title*
 Cinematica

Coppola/Wagner – *Apocalypse Now*
 Originele soundtrack van de film

Maurice Jarre – *Dr Zhivago, Lara's Theme*

Originele soundtrack o.l.v. Maurice Jarre, Warner Bros. Entertainment
 Jerry Goldsmith – *Planet of the Apes, The Hunt*
 o.l.v. Jerry Goldsmith, Varese Sarabande Records
 Maurice Jarre – *Lawrence of Arabia, The Desert*
 Originele soundtrack van de film, London Philharmonic Orchestra o.l.v. Maurice Jarre,
 Castle Music
 Toru Takemitsu – *Harakiri*
 Originele soundtrack van de film, JB Production
 Toru Takemitsu – *Pale Flower*
 Originele soundtrack van de film
 Alex North – *2001, A Space Odyssey*
 Orkest o.l.v. Henry Brant
 Richard Strauss – *Also sprach Zarathustra*
 Wiener Philharmoniker, Herbert von Karajan, CD: Alexandre Bak
 Johann Strauss – *An der schönen blauen Donau*
 Berliner Philharmoniker o.l.v. Herbert von Karajan, DG

College 6

Bruce Smeaton – *Picnic at Hanging Rock, The ascent*
 David Appleyard Recording
 Ennio Morricone – *The Mission*
 Originele soundtrack, Virgin Records
 Elton John, Hans Zimmer – *The Lion King*
 Lidiwe Mkhize, Lebo M, Hans Zimmer
 Originele soundtrack, Walt Disney Records
 John Williams – *Star Wars (The Empire Strikes Back)*
 Originele soundtrack, London Symphony Orchestra o.l.v. John Williams, Lucas Film
 John Williams – *E.T.*
 Originele soundtrack, Hollywood Studio Symphony o.l.v. John Willams, Geffen Records
 Richard Strauss – *Tod und Verklärung*
 Berliner Philharmoniker o.l.v. Herbert von Karajan, DG
 Philip Glass – *Mishima*
 Orkest en Kronos Quartet o.l.v. Michael Riesman, Nonesuch Records
 Philip Glass – *Candyman*
 Originele soundtrack, The Western Wind o.l.v. Michael Riesman, Orange Mountain
 Music
 Hans Zimmer – *Interstellar, Space*
 Originele soundtrack, Warner Bros. Entertainment
 Max Richter – *My Brilliant Friend, Whispers*
 Soundtrack van de TV-serie, DG
 Tan Dun – *Crouching Tiger, Hidden Dragon*
 Originele soundtrack, Yo-Yo Ma, Shanghai Symphony Orchestra o.l.v. Tan Dun, Sony
 Jan Mul – *Fanfare*
 Originele soundtrack, Concertgebouworkest
 Rogier van Otterloo – *Turks Fruit*
 Mmv Trio Louis van Dijk en Toots Thielemans, CBS Records
 Rogier van Otterloo – *Soldaat van Oranje*
 Koninklijke Militaire Kapel, MBCD

Aanbeloven literatuur

- Theodor Adorno, en Hans Eisler, *Composing for the Films*, Oxford University Press, 1947 (1951)
- Roy M. Prendergast, *Film Music, A Neglected Art*, The Norton Library 1977
- Fred Karlin, *Listening to the Movies. The Film Lover's Guide to Film Music*, Schirmer Books 1994
- Ennio Morricone, Sergio Miceli, *Composing for the Cinema*, Scarecrow Press 2013 (oorspronkelijk Comporre per il cinema, 1999)
- Richard David, *Complete Guide to Film Scoring*, Berklee Press 1999
- Rommy Albers, Jan Baeke, Rob Zeeman (red), *Film in Nederland*, Ludion 2004
- John C. Dibbetts, *Composers in the movies, Studies in musical biographies*, Yale University Press, 2005
- Miguel Mera, David Burnand (ed.), *European Film Music*, Ashgate 2006
- Mervyn Cooke, *A History of Film Music*, Cambridge University Press 2008
- Kenneth LaFave, *Experiencing Film Music, A Listener's Companion*, Rowman&Littlefield 2017

Colofon

Home Academy geeft hoorcolleges uit voor thuis en onderweg. Direct te downloaden of onbepakt te streamen in de Home Academy Club. Interessante onderwerpen, van geschiedenis tot natuurwetenschappen, voorgedragen door boeiende sprekers. Zo kan je kennis opdoen in de auto, in de trein, op de fiets of thuis op de bank. Download de Home Academy app voor het beluisteren van onze hoorcolleges op een mobiel of tablet.

Kijk verder op www.home-academy.nl

Uitgave Home Academy Publishers
Middelblok 81
2831 BK Gouderak
Tel: 0182 – 370001
E-mail: info@home-academy.nl

Opname Frits de Bruijn (Leiden, voorjaar 2026)
Stem Inleiding F.C. van Nispen tot Sevenaer
Mastering Frits de Bruijn
Vormgeving Floor Plikaar

© Hoorcollege Copyright 2026 Home Academy Publishers B.V.
ISBN 978 90 8530 296 4
NUR 662, 77, 78

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden veeleenvoudigd, uitgeleend, verhuurd, uitgezonden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door (foto)kopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaand schriftelijk toestemming van de uitgever.
Het is niet toegestaan om (delen van) deze publicatie te gebruiken voor het trainen, ontwikkelen of verbeteren van kunstmatige intelligentie (AI), machine learning of vergelijkbare technologieën, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de recht-hebbende.